



MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Sede Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tad-9 ta' Ġunju, 2023

Appell Inferjuri Numru 53/2022 LM

Francesca Busuttil (K.I. nru. 538576M)
(l-appellanta')

vs.

Laguna Marina Limited (C 93254)
(is-socjetà appellata')

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mir-rikorrenti **Francesca Busuttil (K.I. nru. 538576M)**, [minn issa 'l quddiem 'l-appellanta'], mid-deċizzjoni mogħtija mit-Tribunal Industrijali [minn issa 'l quddiem 'it-Tribunal'], tal-11 ta' Mejju, 2022, li permezz tagħha t-Tribunal iddeċieda li t-terminazzjoni tal-impjeg tar-rikorrenti

minn mas-soċjetà intimata **Laguna Marina Limited (C 93254)** ma kienx riżultat ta' tkeċċija sfurzata.

Fatti

2. Permezz tar-rikors ipprezentat minnha quddiem it-Tribunal, ir-rikorrenti spjegat li hija ġiet ingaġġata mas-soċjetà Mersenne Marinas Limited (C 60366) bħala *administrator*, fil-Laguna Marina tal-*Waterfront* tal-Belt Valletta, għal żmien indefinit, u dan skont kuntratt ta' impjieg datat is-6 ta' Ġunju, 2016. Ir-rikorrenti spjegat li fl-impjieg tagħha hija ġiet promossa għall-grad ta' *Marina Manager*, l-ewwel għal perijodu ta' sitt xhur, imbagħad għal żmien indefinit. Spjegat li fl-1 ta' Ottubru, 2019, kien hemm trasferiment ta' negozju bejn is-soċjetà Mersenne Marinas Limited u s-soċjetà intimata, u permezz ta' dan it-trasferiment is-soċjetà intimata ħadet f'idejha l-operat tal-Laguna Marina mingħand is-soċjetà Mersenne Marinas Limited. Ġie spjegat li wara li s-soċjetà intimata bdiet tmexxi l-operat ta' din il-marina, din uriet biċ-ċar li ma riedet lil ħadd jaħdem magħha mill-impjegati li precedentement kienu jaħdmu mas-soċjetà Mersenne Marinas Limited, u anki ħadet passi, fil-fehma tar-rikorrenti illegali u abbużivi, biex ħaddiema jkunu mgiegħla jirriżenjaw mix-xogħol. Qalet li s-soċjetà intimata b'mod flagranti kisret id-disposizzjonijiet tal-Att Dwar l-Impjegi u r-Relazzjonijiet Industrijali (Kap. 452 tal-Liġijiet ta' Malta), u r-Regolamenti dwar l-Asien tal-Impjegi fit-Trasferiment ta' Negozju (L.S. 452.85), fosthom l-artikolu 3A tar-Regolament. Qalet li esponenti tas-soċjetà intimata kienu infurmawha li ma kellhomx obbligu jzommuha fl-impjieg, imbagħad wara li raw li ma kellhom ebda għażla għajr li jkomplu jimpjegawha,

ħallewha f'uffiċċju vojt, mingħajr aċċess għal kompjuter jew mezzi ta' komunikazzjoni, u mingħajr ebda xogħol, filwaqt li infurmawha li r-rwol tagħha għie mibdul minn dak ta' *marina manager* għal dak ta' *administration and finance assistant*. Qalet li għalhekk hija mhux biss ħadet *demotion* fl-impjieg tagħha, imma anki l-*job description* tagħha nbidlet b'mod sostanzjali, tant hu hekk li kull xogħol li hija kienet tagħmel b'mod regolari ttieħed mingħandha u ngħata lil terzi. Qalet li din is-sitwazzjoni baqgħet għaddejja għal diversi gimgħat u minħabba f'hekk hija sofriet *stress* qawwi. Qalet li s-soċjetà intimata għamlet minn kollox biex hija ma tkunx f'pożizzjoni li taqdi l-inkarigu tagħha, fosthom billi talbitha tibda twettaq id-dmirijiet tagħha minn uffiċċju għewwa Portomaso. Qalet li s-soċjetà intimata għamlet minn kollox, sabiex b'mod abbużiv tillimita r-rwol tagħha hekk kif anki l-uffiċċju tagħha kien nieqes minn kull mezz ta' komunikazzjoni. Qalet ukoll li s-soċjetà intimata waqfet milli tikkomunika kull xogħol jew komputu li kellha twettaq ir-rikorrenti. Qalet li quddiem dan it-trattament ingust u illegali, hija ma kellha l-ebda triq oħra għajr li tibgħat ittra lis-soċjetà intimata, li permezz tagħha infurmata li kienet ser tirriżenja b'mod sfurzat mill-impjieg b'effett mit-8 ta' Ottubru, 2019. Qalet li jirriżulta wkoll li s-soċjetà intimata naqset milli tirreġistra l-impjieg tar-rikorrenti mal-Aġenzija JobsPlus.

3. Ir-rikorrenti għamlet riferiment għal *email* mibgħuta lilha mis-soċjetà intimata, fejn hija giet infurmata li l-kumpannija ma kellha l-ebda obbligu żżomm xi ħaddiema fl-impjieg, u qalet li huwa f'dan l-ambitu li t-Tribunal għandu jifhem li d-deċiżjonijiet u l-azzjonijiet kollha tas-soċjetà intimata kienu maħsuba biex iwasslu għar-rizenja tagħha. Qalet ukoll li l-attitudni u l-azzjonijiet

tas-soċjetà intimata wasslu għal ħsara psikoloġika, u minħabba fl-ambjent tossiku li nħoloq fuq il-post tax-xogħol, ir-rikorrenti ma setgħetx tkompli tirrapporta għax-xogħol u għalhekk bagħtet l-ittra ta' rizenja tagħha. Qalet ukoll li hija sofriet danni minħabba f'hekk. Qalet li d-deċiżjoni tagħha li tirriżenja kienet riżultat tal-fatt li s-soċjetà intimata lilha poggietha daharha mal-ħajt, sal-punt li hija ma kellha l-ebda triq oħra għajr li titlaq. Qalet li l-azzjonijiet tas-soċjetà intimata jammontaw għal *constructive dismissal* u t-terminazzjoni tal-impjieg tagħha kienet waħda ingusta bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-Kap. 452 tal-Liġijiet ta' Malta.

Mertu

4. Ir-rikorrenti **Francesca Busuttil** talbet lit-Tribunal jiddikjara li t-terminazzjoni tal-impjieg tagħha kienet ingusta u li kienet riżultat ta' *constructive dismissal*, li kien hemm ksur tad-disposizzjonijiet tal-Att dwar l-Impjegi u r-Relazzjonijiet Industrijali, kif ukoll talbet lit-Tribunal jillikwida l-kumpens dovut lilha, u jordna lis-soċjetà intimata tħallas l-istess kumpens.

5. Ir-rikorrenti pprezentat kopja tal-kuntratt ta' impjieg li hija kellha mas-soċjetà Mersenne Marinas Limited. Fid-dikjarazzjoni tal-fatti pprezentata minnha, ir-rikorrenti qalet li hija giet ingaġġata mas-soċjetà Mersenne Marinas Limited bħala *administrator* permezz ta' kuntratt ta' impjieg datat is-6 ta' Ġunju, 2016. Qalet li fis-6 ta' Frar, 2018 hija giet promossa għall-grad ta' *Marina Manager* permezz ta' *addendum* għall-kuntratt ta' impjieg tagħha, u matul l-impjieg tagħha hija dejjem qdiet dan ir-rwol b'diligenza u skont l-aħjar abbiltajiet tagħha. Qalet li hija dejjem irrispondiet għall-*emails* tal-klijenti fi

kwalunkwe ħin tal-ġurnata u anki meta tkun fuq btala. Qalet li fis-17 ta' Mejju, 2019, hija ġiet infurmata li ser ikun hemm trasferiment ta' negozju bejn is-soċjetà Mersenne Marinas Limited u Laguna Marina Limited. Qalet li hija mill-ewwel uriet tħassib dwar l-impjieg tagħha, u meta kkomunikat ma' Charlo Briffa, wieħed mill-*managing partners* ta' Yachthub Group Limited, direttriċi tas-soċjetà Laguna Marina Limited, it-twegiba li ngħatat kienet li "*[w]e are not taking over the business of Mersenne on a going concern basis and you are employed with Mersenne. Our agreement is with the Marina owners not with the company employing you.*" Qalet li wara li saret din il-komunikazzjoni, hija fittxet li tieġu parir legali, u kien f'dan iż-żmien li s-soċjetà intimata bdiet tagħmel atti, fil-fehma tar-rikorrenti abbużivi u illegali sabiex hija jkollha tirriżenja mill-impjieg. Qalet li Charlo Briffa stess kien infurmaha li r-rwol tagħha ma kienx ser jibqa' disponibbli għaliha, u li kien ser jinħoloq rwol ġdid għaliha fl-uffiċċju ta' Portomaso. Qalet li t-trasferiment tan-negozju seħħ fl-1 ta' Ottubru, 2019, u hija mill-ewwel talbet kopja tal-kuntratt tal-impjieg li kien imwiegħed lilha għal żmien twil. Qalet li hija qatt ma rċeviet dan il-kuntratt, u minflok irċeviet deskrizzjoni tax-xogħol li kienet mistennija li tibda tagħmel bħala *Administration and Finance Assistant*. Qalet li hija tħalliet f'uffiċċju vojt, mingħajr kompjuters u mezzi oħra ta' komunikazzjoni, kif ukoll ġiet infurmata li fl-uffiċċju ma kienx ser ikun hemm internet u li hija ma kien ser ikollha l-ebda xogħol x'tagħmel. Żiedet tgħid li hija staqsiet jekk kienx hemm xogħol li setgħet tagħmel, iżda tħalliet mingħajr risposta. Qalet li f'waħda mill-ftit komunikazzjonijiet li hija kellha ma' Charlo Briffa, hija ġiet infurmata bil-kuntratt il-ġdid tal-irmigġ, filwaqt li f'komunikazzjoni oħra li hija kellha miegħu, dan talabha l-*Health and Safety policy* ta' Mersenne, u hija kienet wiegħbet li ma

kellhiex aċċess għaliha. Qalet li hija ħasset li l-attitudni tas-soċjetà intimata magħha kienet turija ċara li ma riditx taħdem magħha u kienet qegħda tagħmel minn kollox biex tassigura li hija tirriżenja mill-impjeg. Qalet ukoll li hija kienet staqsiet jekk kellhiex tkun preżenti fl-uffiċċju, u giet infurmata li kienet mistennija li tkun preżenti. Qalet ukoll li hija baqgħet tattendi l-post tax-xogħol minkejja l-ostilità kbira murija fil-konfront tagħha u l-fatt li hija ma ngħatat l-ebda xogħol x'tagħmel, sakemm qabditha ansjetà kbira u ngħatat parir mediku li tiegħu perijodu ta' *sick leave*. Qalet li hija għamlet erbat ijiem ma tattendix għax-xogħol, sakemm iddeċidiet li f'dak l-istadju ma kellha l-ebda alternattiva oħra għajr li tirriżenja mill-impjeg.

6. Is-soċjetà intimata **Laguna Marina Limited** ċaħdet kategorikament li t-terminazzjoni tal-impjeg tar-rikorrenti kienet riżultat ta' *constructive dismissal*. Qalet li hija mxiet mal-obbligi legali tagħha wara t-trasferiment tan-negozju, wara li rebħet *tender*, u hija ħadet l-impjegati li preċedentement kienu impjegati ma' Mersenne Marinas Limited. Qalet li ż-żewġ impjegati l-oħra preċedentement impjegati ma' Mersenne Marinas Limited temmew l-impjeg tagħhom, waħda minħabba riżenja u l-oħra għaliex laħqet l-età tal-irtirar. Qalet li wara li kien hemm dan it-trasferiment ta' negozju, hija riedet tfassal pjan dwar kif setgħet tiġġestixxi l-marina bl-aħjar mod possibbli, u għalhekk ħolqot ir-rwol ta' *General Manager/Marina Manager* u poġġiet persuna bil-kwalifiki u l-esperjenza neċessarja f'dan ir-rwol. Qalet li r-rikorrenti kienet ingaġġata bħala *administrator*, u abbażi ta' dak li kien jipprovdi l-kuntratt u s-CV tar-rikorrenti, hija kienet tatha lista tad-doveri godda li r-rikorrenti kienet mistennija twettaq. Qalet li dawn id-doveri ġew assenjati skont l-abbiltajiet tar-rikorrenti u skont ir-

rwol kif dettat fil-kuntratt ta' impjieg tagħha. L-intimata spjegat li fir-rwol ta' *marina manager* hija qegħdet persuna kompetenti f'dan il-qasam, anki għaliex d-doveri assoċjati ma' dan ir-rwol joħorġu mil-liġi, u kif jirriżulta mill-kwalifiki u l-esperjenza tar-rikorrenti, hija ma kinitx persuna kompetenti biex twettaq dan ir-rwol. Qalet ukoll li r-rikorrenti, mingħajr ma tat ċans sabiex tara r-rwol tagħha fiex kien ser jikkonsisti, ħarġet bis-*sick leave* jumejn biss wara li bdiet taħdem mas-soċjetà intimata, iżda minkejja dan xorta waħda dehrilha li għandha tikkonkludi li fil-post tax-xogħol kien hemm ambjent tossiku. Qalet li dan l-ambjent tossiku ħolqitu r-rikorrenti bl-attitudni negattiva u aggressiva tagħha. Qalet ukoll li r-rikorrenti kienet ser tibqa' taqla' l-istess salarju li kellha fl-impjieg preċedenti tagħha. B'riferiment għall-allegazzjoni li r-rikorrenti tħalliet f'uffiċċju vojta mingħajr aċċess għal mezzi ta' komunikazzjoni, is-soċjetà intimata qalet li dan seħħ fl-ewwel jum wara t-trasferiment, meta hija kienet qegħda tara loġistikament kif setgħet tiġġestixxa l-marina, u x'kienet tħalliet warajha s-soċjetà Mersenne Marinas Limited. Qalet li ma kien hemm l-ebda ksur fundamentali tal-kuntratt ta' impjieg li jista' jwassal għall-konkluzjoni li kien hemm *constructive dismissal*.

7. Ir-rikorrenti fix-xhieda tagħha quddiem it-Tribunal, qalet li originarjament hija kienet impjegata ma' Mersenne Marina Limited, u hija bdiet f'dan ir-rwol f'Ġunju tal-2016 bħala *administrator*, filwaqt li fl-2018 hija giet promossa għall-grad ta' *marina manager*. Qalet li b'kollox kienu erba' impjegati, u għalhekk hija kienet responsabbli mit-tliet impjegati l-oħra. Qalet li l-ikbar responsabbiltà li hija kellha kienet li timla l-marina, tiegħu tħsieb il-kijenti, tara li jkunu moqdija u li jkunu kuntenti bis-servizz li jingħataw. Qalet li minħabba li hija kienet l-unika

persuna fl-uffiċċju, ir-rwol tagħha kien kemm ta' amministratur u kienet tagħmel ukoll xogħol manigerjali, u għalhekk kellha ħafna responsabbiltajiet. Spjegat li kien hemm ċerti protokoll ta' saħħa u sigurtà fil-*marina* li kellhom jiġu osservati, u hija kienet responsabbli tagħhom. Qalet ukoll li hija kienet responsabbli mill-*winterization*, jiġifieri fix-xhur tax-xitwa kien hemm klijenti li kienu jafdawha bir-responsabbiltà ta' dak kollu li seta' jkollha bżonn id-dgħajsa tagħhom. Qalet li f'Mejju tal-2019, il-prinċipal tagħha kien bagħat għaliha u kien infurmaha li l-kumpannija Mersenne Marina Limited kienet ser titlaq minn Malta, u xi ħadd lokali kien ser jibda jamministra l-*marina*. Qalet li kien hemm proċess ta' sejħa għall-offerti li ntrebħet mis-soċjetà intimata, u mill-ewwel komunikazzjoni li kellha ma' Charlo Briffa, wieħed mid-diretturi tas-soċjetà intimata, dan kien infurmaha li s-soċjetà intimata ma kienx fi ħsiebha żżomm lill-impjegati li qabel kienu jaħdmu ma' Mersenne Marinas. Ir-rikorrenti semmiet impjegat ieħor, ċertu Josef Coleiro li kien ukoll impjegat ta' Mersenne Marinas u li mar jaħdem mas-soċjetà intimata, iżda dan kellu jirriżenja mill-impjieg wara li s-soċjetà intimata damet biex ittih il-kuntratt ta' impjieg u wara li ħadd ma ċċaralu x'kien ser ikun ir-rwol tiegħu fil-kumpannija. Qalet li fl-ewwel laqgħa li kellha mal-esponenti tas-soċjetà intimata, dawn urew ostilità lejha u anki kien hemm min ipprova jiddiskredita dak li tagħmel hi. Spjegat li l-ewwel darba li daħlet għax-xogħol wara li s-soċjetà intimata akkwistat il-*marina*, hija daħlet taħdem f'uffiċċju vojti, bla kompjuter, bla *stationery* u mingħajr tagħmir tal-VHF. Qalet li hija kienet infurmat lill-esponenti tas-soċjetà intimata li l-*marina* ma setgħetx titmexxa mingħajr VHF. Qalet ukoll li hija kienet ġiet infurmata li ma kinitx ser tibqa' *marina manager*, u xogħolha kien ser ikun fl-*accounts*, u hija bdiet tħossha anzjuża ħafna. Qalet li hija talbet *sick leave* fuq

parir tat-tabib tal-kumpanija. Qalet ukoll li minkejja li ppruvat issib impjeg alternattiv ma' kumpanija tal-bejgħ tal-proprjetà, hija kienet għadha ma bieghet xejn, u għalhekk ma kellha l-ebda introjtu. Ir-rikorrenti qalet ukoll li hija kienet infurmat lid-dirigenti tas-soċjetà intimata minn ħafna qabel li l-marina ma setgħetx titmexxa mingħajr apparat tal-VHF, u dawn kienu jafu minn ħafna qabel li Mersenne Marinas kienu ser jieħdu l-apparat kollu li kien hemm fl-uffiċini, iżda min-naħa tagħhom dawn m'għamlu xejn biex jgħammru l-uffiċini.

8. Ir-rikorrenti xehdet li bħala *manager* hija kienet responsabbli għal dak kollu li jseħħ fil-marina, u kienet ukoll responsabbli mill-kumpliment tal-impjegati. Qalet li hija għandha kwalifiki bħala *beauty therapist* u fix-xogħol klerikali, iżda għandha esperjenza ta' diversi impjegi. Qalet ukoll li hija attendiet fil-post tax-xogħol għal jumejn wara li s-soċjetà intimata ħadet il-koncessjoni tal-marina, u f'dawk il-jumejn hija ma ngħatat l-ebda xogħol x'tagħmel. Qalet li f'dawk il-jumejn qabditha ħafna ansjetà għaliex intalbet taħdem fuq l-accounts, li hija xi ħaġa li ma xtaqitx tagħmel, u anki għaliex saret taf li hija ma kinitx ser tibqa' *manager* tal-marina. Qalet ukoll li t-tabib tas-soċjetà intimata kien li taha l-parir biex ma tidholx aktar xogħol għaliex kien qiegħed jaffettwalha saħħitha.

9. **William Nicholas**, li kien direttur tas-soċjetà Mersenne Marinas Limited, xehed li Mersenne Marinas kellha ftehim mal-UISET biex topera l-Laguna Marina fil-Waterfront tal-Belt Valletta. Qal li huma kellhom kirja ta' sitt snin u kellhom l-għażla li jgedduhom għal sitt snin oħra, iżda li f'Settembru, 2019 huma rrinunzjaw għat-tmexxija tal-marina. Spjega li r-rikorrenti oriġinarjament kienet impjegata bħala *administration assistant*, u ftit wara hija giet maħtura bħala *marina manager*. Ix-xhud faħħar ħafna x-xogħol li kienet tagħmel ir-rikorrenti

fil-kumpanija, u qal li l-profitti tal-kumpanija ždiedu anki minħabba x-xogħol siewi li wettqet ir-rikorrenti. Qal ukoll li f'dan il-perijodu naqsu l-ilmenti tal-klijenti. Ix-xhud qal li fl-aħħar ġimgħa qabel kien hemm it-*take over* tal-marina, is-soċjetà intimata għamlet ħafna talbiet għal informazzjoni u talbiet oħra simili, u kienet ir-rikorrenti li wiegħbet u pprovdiet l-informazzjoni kollha mitluba. Qal ukoll li huwa ddispjaċieh meta sar jaf li r-rikorrenti tħalliet f'uffiċċju mingħajr tagħmir u apparat tal-komunikazzjoni.

10. **Vincent Muscat** fix-xhieda tiegħu qal li huwa kien iżomm dgħajsa fil-Laguna Marina bejn l-2016 u l-2019, u li bħala *manager* fil-marina l-komunikazzjoni tiegħu dejjem kienet tkun mar-rikorrenti. Qal li huwa dejjem kien kuntent bis-servizz li kien jieħu mingħandha. **Christopher Bonnici** li ukoll kien klijent tal-marina, qal li huwa kien jaf li r-rikorrenti u sħabha fuq ix-xogħol kienu ser jeħdulu ħsieb id-dgħajsa, partikolarment fi granet ta' maltemp.

11. **Charlot Briffa** in rappreżentanza tas-soċjetà intimata, xehed li huwa wieħed mid-diretturi tal-kumpanija u *ultimate beneficiary shareholder* tagħha. Qal li fi Frar/Marzu tal-2019 bdew diskussjonijet bil-ħsieb li s-soċjetà intimata titfa' offerta biex tieħu l-operat tal-marina bħala Yacht Hub Group u l-kumpanija RLR. Qal li ż-żewġ kumpaniji huma involuti fl-industrija tal-*yachting* u huwa jimpjega madwar ħamsin ruħ fil-kumpanija tiegħu. Spjega li l-ħsieb kien li l-marina ma tibqax biss faċilità ta' irmiġġ iżda tibda toffri servizzi esklussivi lis-sidien tal-jottijiet, u għalhekk is-soċjetà intimata kienet taf li kien ser ikollha tagħmel investiment sostanzjali. Qal li huma ma kinux interessati fit-*take-over* tal-kumpanija li kienet topera l-marina qabel għaliex din kellha diversi obbligi, u għalhekk l-interess tagħhom kien li jidhlu għal konċessjoni

ġdida. Ix-xhud qal li fl-ewwel korrisondenza li huwa kellu mar-rikorrenti huwa kien talab ċerta informazzjoni u dokumenti mingħandha, u din irrispondiet billi qalet li kienet ikkonsultat mad-DIER u l-kumpannija tiegħu kellha tiegħu l-impjegati li kienu mal-kumpannija li kienet topera l-marina preċedentement. Qal li dak il-ħin huwa nħasad, u kien għalhekk li ddecieda li jieħu parir legali dwar dan. Żied jgħid li l-parir li ngħata kien li sabiex ikun hemm kontinwità fin-negozju, is-soċjetà intimata kellha żżomm magħha lill-impjegati ta' Mersenne Marina. Qal ukoll li huwa kien bagħat għar-rikorrenti, u hekk kif daħlet għal-laqqgħa hija kienet kemm xejn aggressiva fl-attitudni tagħha, iżda min-naħa tiegħu huwa kien qalilha li kien ser jibgħatilha lista ta' doveri li hija kienet mistennija li taqdi. Qal li r-rikorrenti fil-fatt kienet ser tkun mas-*senior management*, u l-idea kienet li hija tmur taħdem fil-Head Office tal-kumpannija anki sabiex isiru jafuha. Qal li huma daħlu fizikament fil-marina fl-1 ta' Ottubru, u fl-ewwel korrisondenza tagħha r-rikorrenti bdiet tilmenta minħabba nuqqas ta' faċilitajiet fl-uffiċċju tagħha. Qal li l-kumpannija li kienet topera l-marina preċedentement kienet qatgħet il-linji tal-komunikazzjoni u għalhekk ma kienx hemm iċ-ċans li jsiru l-affarijiet li normalment isiru fil-perijodu ta' *hand over*. Ix-xhud kompli jgħid li wara jumejn ir-rikorrenti ħarġet bis-*sick leave* u sussegwentement infurmathom li kien fi ħsiebha tieqaf mill-impjeg. Qal li huwa xtaq li r-rikorrenti baqgħet taħdem mas-soċjetà intimata, u s-salarju u l-kundizzjonijiet tagħha ma ntmessux. Qal li meta r-rikorrenti ngħatat lista tad-doveri l-ġodda tagħha, ir-reazzjoni tagħha kienet li r-responsabbiltajiet tagħha kienu ser jitnaqqsu. Qal li fil-kumpannija huwa għandu diversi impjegati li kollha kellhom diġà r-rwol tagħhom u l-mudell tan-negozju tas-soċjetà intimata huwa wieħed frammentat. Qal li filwaqt li r-rikorrenti qabel kienet tagħmel kollox

waħedha, issa setgħet tibda taħdem f'tim u kellha wkoll çans li tavvanza fil-kumpannija. Qal ukoll li minn tliet impjegati li kienu jaħdmu ma' Mersenne Marinas preċedentement, ħadd ma baqa' jaħdem mas-soċjetà intimata, u spjega li impjegat ieħor kien laħaq l-età tal-irtirar, u għalhekk ma kien hemm l-ebda obbligu li jibqa' impjegat mas-soċjetà intimata, filwaqt li l-impjegat l-ieħor kien irrifjuta li jibqa' jaħdem mas-soċjetà intimata.

12. Għad-domandi li sarulu in kontro-eżami x-xhud qal li biex wieħed jiġġestixxi marina ta' dan il-livell, huwa meħtieġ li wieħed ikollu ċerti kwalifiki marbuta mal-baħar, u s-soċjetà intimata riedet tappunta persuna kkwalfikata f'dan il-grad. Spjega li r-rikorrenti ntalbet tagħti lista tax-xogħol li kienet tagħmel, u ġie stabbilit li ħafna mix-xogħol li kienet tagħmel kien xogħol amministrattiv jew xogħol marbut mal-*marketing*. Qal li huma kienu jħaddmu ħamsin ruħ dak iż-żmien, u kien għalhekk li r-rikorrenti ntalbet tibda taħdem mill-*Head Office*. Qal li l-*general manager* li hemm fil-marina fil-preżent huwa *master mariner* u għandu uħud mill-ogħla kwalifiki fuq *fueling, health and safety, fire hazards*, kif ukoll għandu esperjenza kbira f'dan ix-xogħol.

13. **Ruben De Brincat**, *general manager* tas-soċjetà intimata, xehed li meta s-soċjetà intimata ħadet il-konċessjoni tal-marina, il-ħsieb kien li jsir investiment qawwi, u fil-fatt qal li l-għanijiet kollha li kellhom intlaħqu wara sentejn biss, u s-soċjetà intimata ziedet fis-servizzi li qegħda toffri. Qal ukoll li sar investiment f'mizuri ta' sigurtà, fosthom bit-twaħħil ta' *bow ropes* biex meta jagħmel maltemp qawwi d-dgħajjes ma jtkissrux. Qal ukoll li s-soċjetà intimata rvediet il-mizati tal-irmigġ, għaliex bir-rati li kienu jitħallsu qabel ma kienx hemm minn fejn jitħallsu l-pagi u titħallas il-kera dovuta.

Id-Deciżjoni Appellata

14. Permezz tad-deciżjoni mogħtija fil-11 ta' Mejju, 2022, it-Tribunal iddecieda li t-tmiem tal-impjeg tar-rikorrenti minn mas-soċjetà intimata ma kienx effett ta' tkeċċija sfurzata, u dan wara li għamel is-segwent i konsiderazzjonijiet:

“3. Konsiderazzjonijiet

Għad li ssemew xi affarijiet li setgħu graw waqt il-perijodu ta' trasferiment bejn soċjetà u oħra t-Tribunal mhux se jidhol fihom peress dak li gara kien wara li sar it-trasferiment meta l-unika persuna li giet ittrasferita hija proprju r-Rikorrenti. Dan il-każ jinvolvi kwistjoni ta' allegat constructive dismissal. Għalhekk wieħed irid jinkwadra kollox dwar dan. Għad li din ma tidhirx fil-liġi nostrani l-Qrati Maltin sa minn żmien ilu konsistentement esprimew il-fehma li billi l-liġi tax-xogħol hija mmudellata fuq il-liġi Ingliza hemm lok għal konsiderazzjoni tad-duttrina ta' constructive dismissal. Huwa għaldaqstant naturali li wieħed jistrieħ fuq il-każistika Ingliza għall-interpretazzjoni ta' dan il-kunċett. Każ importanti, li gie ċċitat mill-Av. Andrew Borg Cardona, li deher ukoll għar-rikorrenti fl-aħħar seduta, huwa l-hekk imsejjaħ Western Excavating Limited vs Sharp. Dan bażikament stabbilixxa illi huwa l-aġir tal-employer li jirriżulta fi ksur sinifikanti tal-kuntratt tax-xogħol. Lord Denning fid-deciżjoni definittiva ta' dan il-każ fil-Qorti tal-Appell, jgħid li hemm żewġ modi kif tista' tikkonkludi li l-kuntratt gie mhedded. Bażikament “One test was whether the acts by the employer were in breach of a particular implied fundamental term ... the second test of reputation was one where the employer was guilty of conduct which was a significant breach going to the root of the contract of employment.” Jekk wieħed iqis bl-ottika ta' dan fil-każ in eżami wieħed jista' jasal għal xi konkluzjoni. Ir-Rikorrenti tirritjeni illi giet demoted, li tpoġġiet f'uffiċċju nieqes mit-tagħmir neċessarju u li giet mogħtija diversi doveri li ma setgħetx taqdi. Mill-banda l-oħra s-soċjetà intimata tgħid li l-uffiċċju kien jinstab f'dak l-istat temporanjament hekk kif kienu qed jibdew biex jirrangaw l-arranġamenti għodda. Jgħid ukoll li ta lir-Rikorrenti s-salarju attwali tagħha. Jidher li l-kambjament li sar fl-impjeg tar-Rikorrenti kien it-titolu tal-job tagħha. Bażikament il-lista ta' doveri għodda ma jidhrux li huma daqshekk differenti minn dak li kellha qabel għaliex lit-Tribunal ma rriżultalux li meta kienet giet mogħtija titolu għdid taħt il-prinċipal precedenti d-doveri tagħha kienu ġew riveduti totalment. Bażikament lit-Tribunal ma jidhirlux li bil-pożizzjoni għdida r-Rikorrenti

kellha l-kuntratt tax-xogħol tagħha miksura radikalment b'mod li jirrendi r-riżenja tagħha bħala constructive dismissal.

4. Deċiżjoni

It-Tribunal Industrijali jiddeċiedi li t-tmiem tal-impjieg ta' Francesca Busuttil minn mas-soċjetà intimata Laguna Marina Limited ma kinitx effett ta' tkeċċija sfurzata."

L-Appell

15. Ir-rikorrenti ħassitha aggravata bid-deċiżjoni tat-Tribunal, u interponiet appell minnha fit-18 ta' Mejju, 2022, fejn talbet lil din il-Qorti tilqa' l-appell tagħha, u tannulla u/jew tvarja d-deċiżjoni tat-Tribunal billi ssib li kien hemm tkeċċija ingusta minhabba ksur tar-regolamenti dwar it-trasferiment ta' negozju u dan wara *constructive dismissal*, kif ukoll tikkonferma li hemm lok għal likwidazzjoni u ħlas tad-danni u tgħaddi sabiex tillikwida dawn id-danni, jew tibgħat l-atti lura lit-Tribunal sabiex jillikwida d-danni hu.

16. L-appellanta sejset l-appell tagħha fuq tliet aggravji, il-fatt li t-Tribunal ma applikax ir-regolamenti dwar it-trasferiment ta' negozju, ċjoè l-artikolu 38 tal-Kap. 452 u l-Legislazzjoni Sussidjarja 452.85, u dan minkejja li l-kawża u t-talbiet tal-appellanta kienu bbażati fuq allegat ksur ta' dawn ir-regolamenti; il-fatt li t-Tribunal ma jagħmel l-ebda riferiment lanqas b'mod indirett, għal diversi elementi ta' prova mressqa mill-appellanta, u minn xhieda oħra, b'tali mod li gie stultifikat id-dritt tagħha għal smiġħ xieraq; kif ukol li f'dan il-każ it-Tribunal qiegħed jinterpreta l-kunċett ta' *constructive dismissal* b'mod skorrett, billi adotta interpretazzjoni stretta, u injora ġurisprudenza preċedenti tat-Tribunal u tal-Qrati li matul is-snin evolwew u interpretaw dan il-kunċett, partikolarment

fejn ir-riżenja sfurzata tal-appellanta seħhet fil-kuntest ta' trasferiment ta' negozju.

17. L-appellanta spjegat li t-talbiet u l-argumenti prinċipali tagħha quddiem it-Tribunal kienu relatati ma' xenarju fejn kien hemm trasferiment ta' negozju, u mal-fatt li l-prinċipal il-ġdid manifestement kiser ir-regoli li huma applikabbli għal trasferiment ta' negozju. Qalet li permezz tat-talbiet tagħha lit-Tribunal, hija talbet mhux biss li jiġi dikjarat li t-terminazzjoni tal-impjeg tagħha kienet inġusta stante *constructive dismissal*, iżda sabiex jiġi dikjarat ukoll li t-terminazzjoni tal-impjeg tagħha huwa bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-Kap. 452 tal-Liġijiet ta' Malta. Qalet li però t-Tribunal injora dan kollu u aġixxa bħallikieku l-appellanta ma ressqitx l-ilment u t-talbiet tagħha, u bħallikieku f'dan il-każ ma jgħoddux id-disposizzjonijiet tal-Kap. 452 u l-Legislazzjoni Sussidjarja 452.85. Qalet li t-Tribunal stqarr li fil-każ odjern huwa jinteressah biss dak li seħh wara t-trasferiment u mhux dak li seħh qabel, u fil-fehma tagħha m'hemm l-ebda ġustifikazzjoni għal konkluzjoni bħal din. Qalet li d-deċiżjoni tat-Tribunal hija monka għaliex tirrelata biss għal aspekt limitat tal-kawżali u tal-argumenti legali u t-talbiet imressqa minnha, kif ukoll għaliex it-Tribunal qiegħed japplika l-liġi b'mod skorrett. L-appellanta qalet li l-fatt li hija kienet l-unika impjegata li giet trasferita ma kellux jinfluwenza l-eżitu tad-deċiżjoni tat-Tribunal, għaliex mill-provi esebiti t-Tribunal kellu jinduna li l-fatt li hadd mill-impjegati l-oħra ma kien trasferit, ma kienx b'koinċidenza. Qalet li kien rilevanti għat-Tribunal li jevalwa kif l-impjegati l-oħra ġew ittrattati kemm qabel, waqt u wara t-trasferiment tan-negozju. Qalet ukoll li l-protezzjoni dovuta lill-impjegati ma tieqafx biss għaliex

it-‘trasferiment’ ikun seħħ, iżda huwa ċar li r-Regolamenti jeħtieġu valutazzjoni taċ-ċiklu sħiħ. Qalet li dak kollu li sar fil-konfront tagħha ma setax iseħħ.

18. Spjegat li hija ressqet il-każ tagħha b’riferiment ċar għall-fatt li kien hemm ksur tar-Regolamenti dwar it-trasferiment ta’ negozju, u ladarba kien hemm ammissjoni ċara li f’dan il-każ kien hemm trasferiment u li s-socjetà appellata unilateralment bidlet il-kundizzjonijiet tax-xogħol tal-appellanta, it-Tribunal ma setax ma jikkunsidrax u ma jasalx għall-konklużjoni li s-socjetà appellata agixxiet bi ksur tar-Regolamenti, u dan il-ksur huwa reat. Qalet ukoll li għalhekk għandha tapplika l-preżunzjoni li l-prinċipal kien responsabbli għal din it-terminazzjoni. Hija għamlet riferiment għal sentenza tal-Qorti Ewropea¹ fejn il-Qorti qalet li l-protezzjoni li toffri d-Direttiva dwar id-Drittijiet Akkwiziti hija waħda ta’ ordni pubbliku, tant hu hekk li lanqas impjegat ma jista’ jiddeciedi li jirrinunzja għad-drittijiet li jemanu minn din id-direttiva. L-appellanta saħqet li appartu milli naqas milli japplika l-liġi b’mod korrett, it-Tribunal naqas milli jikkonsidra wkoll il-fatti li wasslu għat-talba ta’ *constructive dismissal*, inkluż kif il-prinċipal ittratta ħażin lill-appellanta, jekk kienx hemm ksur tal-liġi, il-ksur tal-*mutual trust and confidence* fil-proċess li wassal għat-trasferiment, fil-punt tat-trasferiment kif ukoll wara t-trasferiment. Qalet illi li kieku t-Tribunal ma injorax dawn ir-Regolamenti, kien ikollu jagħmel l-eżercizzju u jevalwa l-mertu kollu mid-data li l-appellanta saret taf li kien ser ikun hemm trasferiment, sad-data tar-riżenja sfurzata tagħha. Qalet ukoll li minkejja li f’dan il-każ kien hemm tibdil sostanzjali fil-kundizzjonijiet tal-impjeg bi ksur fundamentali tal-jeddijiet tagħha, biex jiġi deciz li hemm *constructive dismissal* huwa biss meħtieġ li jiġi stabbilit li kien

¹ CJEU, Case 324/86.

hemm bidla notevoli fil-kundizzjonijiet tax-xogħol tagħha għad-detriment tagħha, u m'għandiex għalfejn turi li kien hemm ksur fundamentali ieħor tal-kuntratt, għaliex teżisti l-preżunzjoni li l-prinċipal ma jistax ibiddel il-kundizzjonijiet tax-xogħol minħabba trasferiment ta' negozju, u jekk ibiddel il-kundizzjonijiet u dan it-tibdil iwassal għal terminazzjoni, il-prinċipal huwa meqjus li huwa responsabbli.

19. L-appellanta qalet li l-konsiderazzjonijiet tat-Tribunal kienu wisq superficiali u x-xhieda tagħha giet ittrattata b'mod legġer. Qalet li x-xhieda lanqas biss issem mew fil-konsiderazzjonijiet tat-Tribunal, u fil-fatt il-konsiderazzjonijiet li ssem mew jagħtu stampa wisq limitata ta' dak li ngħad u ġie esebit quddiem it-Tribunal. Qalet li per eżempju t-Tribunal ma rreferiex għad-dokumenti esebiti minnha, u għall-kariga u l-mansjonijiet tagħha bħala *marina manager*, u t-Tribunal lanqas ma rrefera għax-xhieda tat-tabib Anthony Dimech, li kkonferma li kemm qabel kif ukoll wara t-trasferiment l-appellanta kienet qiegħda ssofri minn ansjetà. Qalet li għalhekk għandu jiġi deċiż li d-deċiżjoni tat-Tribunal hija monka billi dan injora diversi provi esebiti fl-atti mingħajr ma spjega għal liema raġuni dawn il-provi ġew skartati għal kollox. Qalet li meta jitressaq aggravju dwar ilment li t-Tribunal ma jkunx ikkonsidra prova pprezentata fl-istadju tal-ġbir tal-provi, dan l-aggravju jkun jikkwalifika bħala punt ta' liġi.

20. Qalet ukoll li t-Tribunal qiegħed japplika l-kunċett ta' *constructive dismissal* b'mod skorrett, partikolarment fil-kuntest ta' trasferiment ta' negozju. L-appellanta għamlet riferiment għal diversi sentenzi tal-Qrati Ingliżi fejn ġie mistħarreg x'inhu dak li jammonta għal *constructive dismissal*. L-appellanta

qalet illi anki li kieku r-Regolamenti ma japplikawx, is-soċjetà appellata la kellha d-dritt statutorju u lanqas kuntrattwali li unilateralment tvarja jew iżżid il-mansjonijiet tal-appellanta, u żiedet tgħid li kuntratti bilaterali ma jistgħux jiġu emendati unilateralment b'tali mod li jintmessu l-jeddijiet ta' xi parti. Qalet li f'dan il-kuntest importanti li wieħed jikkonsidra l-prinċipju *pacta sunt servanda* u li kuntratti għandhom jiġu esegwiti *in buona fede*. L-appellanta qalet li t-Tribunal naqas milli jikkonsidra l-impatt sinifikanti li xhur ta' ċaħdiet, dewmien u prokrastrinazzjoni jistgħu jikkawżaw fuq impjegat, b'tali mod li dan ikun taħt ħafna stress psikoloġiku, partikolarment meta min iħaddem jinsisti li ma jridx iħaddem lill-impjegat iżjed, u sussegwentement jipproċedi biex jibdel it-titolu tax-xogħol tal-impjegat, jibdel il-funzjoni tax-xogħol tiegħu, inaqqaslu mir-responsabbilitajiet, jibdillu l-linja ta' rappurtar, ibiddillu l-post tax-xogħol, u anki jissottometti lill-impjegat għal kundizzjonijiet tax-xogħol inaċċettabbli. Qalet li t-Tribunal illimita l-evalwazzjoni tiegħu b'mod superfiċjali biex jiddetermina jekk fuq il-karta id-dmirijiet tal-appellanta ġewx mibdula materjalment, iżda l-iżball kardinali li għamel it-Tribunal kien li naqas milli japplika t-test *tas-substance over form*. Qalet li t-Tribunal kellu jevalwa dak li ġara fil-prattika tul ix-xhur u dak li seħħ fl-aħħar jiem ta' impjieg tagħha, meta hija spiċċat mingħajr direzzjoni mingħand il-prinċipal il-ġdid, mingħajr xogħol x'tagħmel, u f'ambjent fejn ma setgħetx taħdem aktar, kienu fil-fatt l-affarijiet li eventwalment kissru lill-appellanta u wassluha għad-deċiżjoni li ħadet. L-appellanta qalet li huwa ċar li billi llimita l-konsiderazzjonijiet tiegħu għal dak li ġara "wara t-trasferiment tan-negozju", it-Tribunal eskluda mill-evalwazzjoni tiegħu konsiderazzjonijiet u fatti ewlenin li kellhom impatt fuq l-evalwazzjoni tat-talba għal dikjarazzjoni ta' *constructive dismissal*. Qalet li huwa minnu li hija rriżenjat mill-impjieg ftit jiem

biss wara t-trasferiment tan-negozju, iżda daqstant ieħor għandu jingħad li hija kienet ilha diversi xhur tiġi ttrattata b'mod degradanti u li jikser il-jeddijiet tagħha b'mod lampanti. Qalet li dan kollu ma ġiex meqjus mit-Tribunal.

21. L-appellanta qalet li mill-provi miġjuba għandu jirriżulta li ma kien hemm l-ebda prova li mqar tissuggerixxi remotament li hija ma kinitx kompetenti li taqdi r-rwol tagħha skont il-liġi. Qalet li huwa ironiku li s-soċjetà appellata kkritikatha talli ma baqgħetx fl-impjieg biex tipprova r-rwol il-ġdid li tatha, meta fil-fatt kien ċar mill-ewwel ġurnata li ma riditx lill-appellanta fl-impjieg, minkejja l-esperjenza u r-referenzi pożittivi li kellha l-appellanta. Qalet ukoll li kienet is-soċjetà appellata li ġiegħlitha tħossha inkompetenti, mdgħajfa u degradata billi tatha *demotion* għal xogħol li kienet taf li l-appellanta ma kinitx interessata fih, u li ma kinitx kompetenti li twettaq. Qalet li dan seħħ fuq perijodu ta' ħames xhur sħaħ, sakemm finalment hija kellha tirrikorri għall-għajjnuna ta' esperti mediċi. Qalet ukoll li t-Tribunal seta' jikkonkludi biss li din kienet kwistjoni ta' bidla fil-*job title*, u li ma kien hemm l-ebda bidla sostanzjali fil-kundizzjonijiet tal-impjieg tal-appellanta u imġiba illegali li wasslet għat-tkeċċija tagħha għaliex it-Tribunal naqas milli jikkonsidra l-provi kollha li kellu quddiemu.

Ir-Risposta tal-Appell

22. Fir-risposta tagħha, is-soċjetà appellata qalet li mhuwiex ikkontestat li kien fis-seħħ trasferiment ta' negozju bejn il-kumpannija li kienet taħdem magħha precedentement ir-rikorrenti u hi. Qalet li l-ftehim li ta lok għat-trasferiment ta' negozju ma kienx wieħed klassiku ta' ftehim bejn żewġ entitajiet li jinnegozjaw bejniethom it-termini tat-trasferiment, iżda s-soċjetà

appellata kienet rebħet *tender* maħruġ mill-Valletta Cruise Port sabiex tkun tista' tmexxi l-*marina* minflok il-kumpannija Mersenne Marinas Limited. Qalet li hija pparteċipat fil-proċess tas-sejħha għall-offerti mingħajr ma kienet taf bl-obbligu li żżomm magħha xi impjegati li kienu jaħdmu ma' Mersenne, iżda qalet li malli saret taf b'dan l-obbligu, hija ppruvat tirrimedja s-sitwazzjoni u kienet lesta li żżomm lill-appellanta magħha. Qalet li dan l-iżball ġenwin min-naħa tagħha jista' jkun li ħoloq incertezza fl-appellanta, u wassal biex hija turi animosità lejn is-soċjetà appellata. Qalet li malli l-esponenti tas-soċjetà appellata saru jafu b'dan l-obbligu, huma kienu disposti li jiltaqgħu mal-appellanta sabiex isiru jafuha u jkunu jafu xi *skill set* għandha, u wara li ġie stabbilit din xi kwalifiki għandha, u xi rwol kellha skont il-kuntratt ta' impjieg li kellha mal-kumpannija preċedenti, intbagħtet *list of duties* li l-appellanta kienet mistennja li tibda twettaq fi ħdan l-organizzazzjoni l-ġdida li kienet ser tibda tmexxi l-*marina*. L-appellata qalet li fl-ewwel ġranet wara t-trasferiment, hija kienet għadha qegħda tagħmel l-arranġamenti meħtieġa sabiex tibda bl-operat tagħha bħal ma huma l-konnessjonijiet tal-internet u tal-linji tat-*telephone*, u kienet din ir-raġuni għalfejn l-appellanta ma kellhiex biex taħdem fl-ewwel ftit ġranet tal-impjieg tagħha. Qalet li wara ġurnata jew tnejn, l-appellanta ħarġet bis-*sick leave* u ma reġġhetx irritornat fuq il-post tax-xogħol, filwaqt li ftit wara hija rriżenjat.

23. B'riferiment għall-ewwel aggravju tal-appellanta, is-soċjetà appellata qalet li t-Tribunal kellu l-kompitu jiddeċiedi, abbażi tal-provi u tax-xhieda li tressqu quddiemu, jekk ir-riżenja tal-appellanta kinitx każ ta' *constructive dismissal* jew kienx sempliċi każ ta' riżenja. Qalet li dak li kellu jagħmel it-

Tribunal kien li jara jekk l-imġiba tal-prinċipal kinitx tali li tagħti lok għal ksur tal-kuntratt u twassalx għal terminazzjoni sfurzata, u l-appellanta qegħda titlob lil din il-Qorti terġa' tidhol fil-fatti u abbażi tal-fatti, tikkonkludi mod ieħor minn kif ikkonkluda t-Tribunal. Qalet li f'dan l-istadju appelli minn deċiżjonijiet tat-Tribunal jistgħu jsiru biss fuq punti ta' ligi, u mhux fuq l-apprezzament tal-fatti li jkun għamel it-Tribunal. Qalet li fil-fatt ma jirrizultax li t-Tribunal injora l-fatt li kien seħħ trasferiment ta' negozju, u dak li evalwa t-Tribunal kien biss dak li seħħ wara t-trasferiment, għaliex is-socjetà appellata daħlet fil-vesti ta' prinċipal wara li kien sar it-trasferiment. Qalet li kien proprju mid-data tat-trasferiment li l-appellata kellha tassumi obbligi taħt ir-Regolamenti dwar il-Ħarsien tal-Impjegati fit-Trasferiment ta' Negozju, bl-obbligu prinċipali jkun li tiegħu l-impjegati kkonċernati bl-istess kuntratt li kellhom precedentement. Qalet li fil-fatt hija hekk għamlet, u l-appellanta nżammet fl-impjegat bl-istess kundizzjonijiet li kellha taħt il-kuntratt ta' qabel u fir-rwol ta' *administrator*. Qalet li kien hemm raġunijiet tajbin għalfejn saru ċertu tibdiliet, u dan minħabba li hija kellha pjanijiet biex issaħħaħ u tkabbar l-operat tagħha, u għal dan il-għan hija kellha bżonn persuna ta' esperjenza u ferm aktar kwalifikata sabiex tmexxi l-marina. Qalet li ma kien hemm l-ebda ksur tar-Regolamenti u l-appellanta nżammet bl-istess paga u kundizzjonijiet. L-appellata qalet li r-Regolamenti jippermettu li jkun hemm tkeċċijiet għal raġunijiet ekonomiċi, tekniċi jew ta' organizzazzjoni li jitolbu li jsir tibdil fl-għadd ta' nies impjegati, u fil-każ odjern ma kien hemm l-ebda tkeċċija, u kien biss għal raġunijiet ta' organizzazzjoni li kien hemm il-ħtieġa ta' bidliet fil-mansjonijiet tal-appellanta. Is-socjetà appellata ċaħdet kategorikament li hija kisret l-obbligi tagħha taħt ir-Regolamenti jew li

ttrattat ħażin lill-appellanta, u qalet li din kienet biss perċezzjoni tal-appellanta, kawża tal-animosità li hija ħasset lejn it-tmexxija l-ġdida.

24. Is-soċjetà appellata qalet li mhux minnu li t-Tribunal naqas milli jagħmel apprezzament tajjeb tax-xhieda u tal-provi mressqa quddiemu. Qalet li t-Tribunal ma qagħadx isemmi kull xhud u kull dokument li gie pprezentat, iżda dan m'għandux iwassal għall-konklużjoni li t-Tribunal m'għamilx evalwazzjoni tajba tal-provi prodotti quddiemu. Qalet ukoll li hawnhekk ma jeżistux motivi gravi skont il-ligi sabiex din il-Qorti ta' revizjoni tagħmel apprezzament mill-ġdid tal-provi miġjuba quddiem it-Tribunal, u l-evalwazzjoni mill-ġdid tal-provi fi grad ta' appell għandha tkun l-eċċezzjoni u mhux ir-regola, u lanqas m'hija fid-diskrezzjoni tal-Qorti, iżda għandha tkun motivata mill-fatt li l-apprezzament tal-provi fl-ewwel grad tant tkun ħażina, li biex issir ġustizzja l-Qorti tal-Appell trid tagħmel apprezzament tal-provi mill-ġdid.

25. B'riferiment għat-tielet aggravju sollevat mill-appellanta, is-soċjetà appellata qalet li biex ikun hemm *constructive dismissal* irid ikun hemm aġir min-naħa tal-prinċipal li jwassal għal ksur sinifikanti tal-kuntratt tax-xogħol. Qalet li t-Tribunal ikkonkluda li dan il-ksur fundamentali tal-kuntratt tax-xogħol ma seħħx. Is-soċjetà appellata qalet ukoll li t-Tribunal għamel evalwazzjoni tal-fatti sabiex wasal għal din id-deċiżjoni, u m'hemm l-ebda irregolarità fid-deċiżjoni tat-Tribunal, u l-ebda punt legali li wieħed jista' jappella fuqu. Is-soċjetà appellata qalet li ma kien hemm l-ebda ksur tad-drittijiet tal-appellanta, u kwalunkwe bidla li saret, saret skont it-termini tal-kuntratt u r-rwol li kellha l-appellanta. Qalet li ma jirrizultax li t-Tribunal ikkonkluda li jista' jkun hemm kwalunkwe tibdil unilaterali fil-kuntratt, u li tibdil li jista' jiġi aċċettat irid ikun fil-

limiti tar-raġonevolezza. Is-soċjetà appellata qalet li huwa raġonevoli li hija xtaqet li l-marina titmexxa mill-aktar persuna idoneja biex tagħmel dan, u li kienet diġà fl-impjieg tiegħu, Reuben DeBrincat li kellu iżjed kwalifiki u esperjenza mill-appellanta. Qalet ukoll li riorganizzazzjonijiet interni jistgħu jsiru, partikolarment fejn il-paga tal-individwu ma tintmessx, u din ma kinitx kwistjoni ta' *performance* tal-appellanta jew kwistjoni li riedu jittieħdu proċeduri dixxiplinarji kontra tagħha. Qalet li bħala kumpannija hija riedet tagħmel l-aħjar użu mir-riżorsi tagħha filwaqt li tirrispetta l-paga tal-istess riżorsi umani li kellha.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

26. Din il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra l-aggravji mressqa mill-appellanta, u dan fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet magħmulin mit-Tribunal fid-deċiżjoni appellata, u tas-sottomissjonijiet ipprezentati mis-soċjetà appellata. L-appellanta tħossha aggravata bid-deċiżjoni mogħtija mit-Tribunal, li ddeċieda li fil-każ odjern ma kien hemm l-ebda tkeċċija sfurzata tal-appellanta mill-post tax-xogħol tagħha.

L-ewwel aggravju: it-Tribunal naqas milli japplika r-regolamenti u l-liġi applikabbli dwar it-trasferimenti ta' negozji

27. L-appellanta tgħid li t-Tribunal naqas milli japplika r-regolamenti dwar it-trasferimenti ta' negozju (l-artikolu 38 tal-Kap. 452 tal-Liġijiet ta' Malta u l-Legislazzjoni Sussidjarja 452.85). Huwa paċifiku li fil-każ odjern kien hemm trasferiment ta' negozju bejn Mersenne Marinas Limited, li hija l-kumpannija li

L-appellanta kienet taħdem magħha qabel seħħ it-trasferiment tan-negozju, u s-socjetà appellata. L-appellanta qalet li permezz tar-rikors u tat-talbiet tagħha quddiem it-Tribunal, hija talbet li jiġi ddikjarat li t-terminazzjoni tal-impjieg tagħha saret bi ksur tal-Kap. 452. Qalet li t-Tribunal fid-deċiżjoni tiegħu qal li huwa kien qiegħed jagħmel il-konsiderazzjonijiet tiegħu dwar dak li seħħ wara t-trasferiment tan-negozju, u dan wassal għal deċiżjoni fuq aspekk limitat tal-kawżali u tal-argumenti legali tal-appellanta u tat-talbiet tagħha. Qalet li t-Tribunal injora l-fatt li per eżempju kien hemm tliet impjegati oħra mal-kumpannija li kienet tmexxi l-marina precedentement, li lkoll spiċċaw bl-impjieg tagħhom itterminat, u hija kienet sugġetta għal trattament ħażin u degradanti għal numru ta' xhur, anki qabel ma bdiet il-konċessjoni tas-socjetà appellata. L-appellanta qalet li t-Tribunal injora l-fatt li hija sofriet bidla notevoli fil-kundizzjonijiet tax-xogħol għad-detriment tagħha, u li kieku t-Tribunal ikkunsidra l-fatti kollha tal-każ, il-konkluzjoni tiegħu kienet tkun li hija kienet sugġetta għal tkeċċija sfurzata mill-impjieg.

28. Min-naħa tagħha s-socjetà appellata qalet li l-obbligi legali tagħha daħlu fis-seħħ wara li kien hemm it-trasferiment tan-negozju, għaliex kien minn dak il-punt 'il quddiem li hija saret il-prinċipal tal-appellanta.

29. Il-Qorti ezaminat l-atti fit-tul partikolarment għaliex filwaqt li esponenti tas-socjetà appellata saħqu li l-appellanta uriet ċertu grad ta' ostilità fil-konfront tagħhom, minkejja li huma baqgħu disposti li jaħdmu magħha, fix-xhieda tal-appellanta ntqalu diversi affarijiet li huma ta' tħassib u li jindikaw li s-socjetà appellata ma kinitx disposta li taqdi l-obbligi tagħha taħt l-artikolu 38 tal-Kap. 452 li kieku mhux għaliex kienet kostretta li tagħmel dan wara li ħadet parir

legali. Fil-fatt fl-ewwel korrisondenza li kien hemm bejn l-appellanta u esponenti tas-soċjetà appellata, il-pożizzjoni li ħadu dawn tal-aħħar kienet li n-negozju ma kienx ser jittieħed '*as a going concern*', u li l-appellanta kienet impjegata ma' Mersenne Marinas Limited. Kien biss wara diversi granet li s-soċjetà appellata aċċettat li hija kellha obbligu żżomm fl-impjieg magħha lill-ħaddiema li kienu jaħdmu mas-soċjetà Mersenne Marinas qabel it-trasferiment tan-negozju. Huwa minn ewl id-dinja li persuna li tkun għaddejja mis-sitwazzjoni tal-appellanta tfittex l-aċċertament tal-prinċipal il-ġdid tagħha li hija ser ikollha impjieg wara li jkun hemm trasferiment tan-negozju, u li hija mhijiex ser issofri l-ebda tnaqqis partikolarment fid-dħul u fil-kundizzjonijiet tal-impjieg tagħha.

30. Minkejja li l-appellanta ma rat l-ebda tibdil fis-salarju u fil-kundizzjonijiet tal-impjieg tagħha, hija ġiet infurmata mingħajr ma ngħatat kuntratt tax-xogħol ġdid, li d-doveri tagħha kienu ser jinbidlu, li kien ser jinbidel il-post tax-xogħol tagħha, li kienu ser jitnaqqsulha r-responsabbiltajiet, filwaqt li ħadd ma nforma lill-appellanta lil min kellha twiegeb fuq il-post tax-xogħol, tant hu hekk li għal perijodu ta' jumejn hija tħalliet f'uffiċċju nieqes mill-faċilitajiet kollha u ma ngħatat l-ebda xogħol x'tagħmel. Il-Qorti tosserva li t-Tribunal kien skjett ħafna fil-konsiderazzjonijiet tiegħu, u naqas milli jidhol f'ħafna mill-mertu ta' dak li wassal lill-appellanta temmen li ma kellha l-ebda triq oħra għajr li tirriżenja mill-impjieg. F'dan ir-rigward din il-Qorti tqis li mhuwiex biżżejjed li jingħad li t-Tribunal kien jinteressah biss minn dak li seħħ wara t-trasferiment, jiġifieri fil-ftit granet bejn l-1 ta' Ottubru, 2019 u dakinhar li l-appellanta tat ir-riżenja tagħha. Ir-riżenja tal-appellanta kienet preċeduta minn xhur ta' komunikazzjoni min-naħa tagħha fejn hija fittxet biss il-komfort u l-aċċertament li kien ser

jibqgħalha rwol validu fl-organizzazzjoni l-ġdida li kienet ser tibda tmexxi l-marina, u li s-salarju u l-kundizzjonijiet tagħha ma kinux ser jinbidlu. Minflok, l-ewwel reazzjoni tal-esponenti tas-soċjetà appellata kienet li dawn ma kellhom l-ebda obbligi fil-konfront tal-impjegati ta' min kien imexxi l-marina qabilhom. Kien biss wara parir legali li ħadu li huma qablu li jzommu magħhom uħud mill-impjegati. Mill-provi jirriżulta li fil-fatt is-soċjetà appellata għazlet li ma żzommx fl-impjieg persuna li kienet laħqet l-età tal-irtirar, filwaqt li impjegat ieħor, Josef Coleiro irriżenja mill-impjieg wara li ħadd ma tah kopja tal-kuntratt tax-xogħol jew qallu x'kellu jagħmel. Fuq kollox jirriżulta li wara li l-appellanta tat ir-riżenja tagħha, ħadd mill-esponenti tas-soċjetà appellata ma pprova jkellimha u jispjegalha r-raġunijiet għalfejn kien ser ikun hemm tibdil fid-doveri tagħha, jew il-fatt li bl-organizzazzjoni tas-soċjetà appellata hija setgħet timraħ u tavvanza f'xogħolha. L-appellanta qalet li fil-jumejn qabel ħarġet bis-*sick leave*, hija tħalliet taħdem minn uffiċċju nieqes mill-mezzi ta' komunikazzjoni, mingħajr ma ngħatat ebda xogħol x'tagħmel, u s-soċjetà appellata ppruvat tiġġustifika dan billi qalet li dan kien perijodu ta' tranzizzjoni, u li l-facilitajiet kienu ser jibqgħu neqsin biss temporanjament. Izda dan ma jirriflettix dak li xehdu esponenti tas-soċjetà appellata, li qalu li huma kienu disposti li jagħmlu investiment qawwi, u li jmexxu l-*marina* bl-aqwa rizorsi, inkluż dawk umani, li kienu disponibbli għalihom. Il-Qorti hija tal-fehma li min jidhol għal konċessjoni bħal din ma jagħmilx dan jekk ma jkollux *set-up* organizzattiv maħsub u mfassal minn qabel. Fuq kollox donnu li ħadd ma serraħ moħħ l-appellanta li hija ma kienet qiegħda tingħata l-ebda xogħol x'tagħmel għal żmien qasir biss, jew li l-facilitajiet li wieħed jistenna li jsib f'uffiċċju kienu ser jaslu fi ftit taż-żmien. Anki minn konsiderazzjoni ta' dak li seħħ fil-jumejn ta' wara t-trasferiment, it-Tribunal kellu

jasal għal konklużjoni diversa minn dik li wasal għaliha. Li kieku huwa minnu li s-soċjetà appellata riedet iżżomm lill-appellanta fl-impjeg, din kienet tagħmel minn kollox biex taviċinaha u sserrħilha moħħha li kienet ser tingħata xogħol u li kien ser ikollha biex taħdem. Minn dan kollu ma ġara xejn, u minflok l-appellanta tħalliet tiegħu *s-sick leave* fuq parir tat-tabib inkarigat mis-soċjetà appellata, u wara li din għarrfet lill-kumpannija li kienet kostretta tirriżenja, ma jirrizultax li xi ħadd mis-soċjetà appellata avviċinaha u pprova imqar jibdlilha fehmitha. Fuq kollox għandu jirrizulta li s-soċjetà appellata kellha obbligi legali li jemanu mill-artikolu 38 (2) tal-Kapitolu 452, fir-rigward tal-appellanta u tal-impjegati l-oħra li kienu impjegati ma' Mersenne Marines Limited, fosthom l-obbligu li tispjegalhom l-implikazzjonijiet legali, ekonomiċi u soċjali wara t-trasferiment, u l-mizuri li ser jittieħdu dwar l-impjegati. L-appellanta ngħatat l-informazzjoni jew parti minnha, wara li kienet hija stess li ġriet wara esponenti tas-soċjetà appellata, u ppruvat tara b'liema mod it-trasferiment li kien ser iseħħ kien ser jaffettwa lilha bħala impjegata. F'dan ir-rigward għalhekk l-appellanta għandha raġun tgħid li ħassitha aggravata għaliex it-Tribunal iddeċieda biss fuq aspekk limitat tal-kawżali u tal-argumenti legali sollevati minnha, bir-riżultat għalhekk li dan għamel applikazzjoni ħażina ta' dak li jipprovdi l-artikolu 38 tal-Kap. 452 tal-Liġijiet ta' Malta. In vista ta' dawn il-konsiderazzjonijiet, il-Qorti tqis li l-ewwel aggravju huwa ġustifikat, u tilqgħu.

It-tieni aggravju: it-Tribunal naqas milli jirreferi għal uħud mill-provi

31. L-appellanta qalet li bil-fatt li t-Tribunal naqas fid-deċiżjoni tiegħu, milli jagħmel riferiment għal uħud mill-provi ppreżentati minnha, dan stultifika l-jedd tagħha għal smiġħ xieraq.

32. Il-Qorti kkonsidrat li t-Tribunal żamm diversi seduti, u quddiemu xehdu diversi individwi, fosthom esponenti tas-soċjetà appellata, l-appellanta li xehdet f'għadd ta' seduti, klijenti li kienu jagħmlu użu mis-servizzi tal-marina meta din kienet ġestita minn Mersenne Marinas Limited, u kien hemm diversi provi u dokumenti li ġew esebiti, fosthom provi li juru li l-appellanta spiċċat issofri minn stat qawwi ta' ansjetà minħabba f'dak li għaddiet minnu fuq il-post tax-xogħol tagħha fuq medda ta' diversi ġimgħat jew xhur. Iżda t-Tribunal injora dawn il-provi kollha, u wasal għall-konkluzjoni li f'dan il-każ ma kien hemm l-ebda tkeċċija sfurzata mill-impjeg wara li għamel il-konsiderazzjonijiet tiegħu f'paragrafu wieħed. Huwa minnu li mhux meħtieġ li Qorti jew Tribunal tagħmel/jagħmel riferiment għall-provi kollha migjuba quddiemu sabiex ikunu jistgħu jsiru l-konsiderazzjonijiet li jwasslu għad-deċiżjoni finali. Iżda huwa mistenni li jkun hemm almenu riferiment għal fatti li rriżultaw mill-provi jew għax-xhieda li jsaħħu d-deċiżjoni finali li tittieħed. Fil-każ odjern ma sar xejn minn dan, u għalhekk għandha raġun l-appellanta tgħid li ħassitha aggravata bil-mod kif ittieħdet id-deċiżjoni fil-konfront tagħha, għaliex it-Tribunal ma jagħtix il-konfort meħtieġ li f'dan il-każ qies il-provi u s-sottomissjonijiet li saru miż-żewġ partijiet. In vista ta' dawn il-konsiderazzjonijiet, il-Qorti tqis li dan l-aggravju huwa mistħoqq, u tilqgħu wkoll.

It-tielet aggravju: constructive dismissal

33. L-appellanta saħqet li fil-każ odjern kellu jirriżulta lit-Tribunal li l-mansjonijiet tagħha ġew mibdula unilateralment u li bħala fatt hija għaddiet minn xhur ta' trattament degradanti. Qalet li hija kienet vittma tal-

prokrastinazzjoni tas-soċjetà appellata, nuqqas ta' informazzjoni, u li kien minħabba t-trattament li hija ngħatat fuq medda ta' xhur li hija spiċċat issofri minn stress u ansjetà qawwija, bil-konsegwenza li eventwalment kellha tirriżenja mill-impjieg.

34. Il-Qorti tqis li mill-provi jirriżulta li huwa minnu li l-appellanta tħalliet fl-għama dwar ir-rwol il-ġdid tagħha fl-organizzazzjoni l-ġdida li bdiet tmexxi l-marina wara li kien hemm it-trasferiment tan-negozju, u fl-ebda waqt ma ġie diskuss magħha hija x'kienet mistennija li tagħmel u x'kienet disposta li tagħmel. L-appellanta qalet li hija ma kinitx komda taħdem fid-dipartiment tal-accounts iżda kellha ħiliet, esperjenzi u abiltajiet oħra li kienet ilha tuża f'xogħolha, iżda li unilateralment ġie deċiż mis-soċjetà appellata li minn *marina manager* hija kellha tibda tagħmel xogħol bħala *administration and finance assistant*. Anki l-bidla fit-titolu minn wieħed ta' '*manager*' għal wieħed ta' '*assistant*' tindika li kien hemm żgradar tal-appellanta, anki jekk fattwalment jirriżulta li din tħalliet bl-istess salarju li kellha qabel. Ir-riżenja tal-appellanta mill-impjieg kienet riżultat dirett tal-mod kif hija ġiet ittrattata mill-prinċipal tagħha. Il-Qorti m'għandhiex għalfejn telabora wisq dwar dak li rriżulta mill-provi, iżda biżżejjed li ssemmi l-episodju fejn l-appellanta talbet informazzjoni dwar il-futur tal-impjieg tagħha, u r-risposta li ngħatat minn esponenti tas-soċjetà appellata kienet li hija ma kellha l-ebda obbligu legali li żzommha fl-impjieg tagħha, u l-episodji kollha li seħħew wara li kien hemm it-trasferiment tan-negozju. Fost l-oħrajn l-appellanta tħalliet mingħajr faċilitajiet tal-komunikazzjoni, ħadd ma spjegalha lil min kellha tirrapporta fuq il-post tax-xogħol, jew x'kellha tagħmel, minn *manager* tal-marina hija tħalliet mingħajr xogħol wara li kien hemm bidla

fid-*designation* tagħha, u nbidel ukoll il-post tax-xogħol tagħha. Dawn huma kollha fatturi li jindikaw li s-socjetà appellata bidlet il-kundizzjonijiet tal-impjieg tal-appellanta, u mill-provi jirrizulta wkoll li dan sar unilateralment u mingħajr ma l-appellanta giet ikkonsultata jew mgħarrfa b'dan it-tibdil minn qabel. L-awtur Inġliż Selwyn fil-ktieb tiegħu "*Law of Employment*"², jiddefinixxi *constructive dismissal* b'dan il-mod:

"... where the employee himself terminates the contract with or without notice in circumstances where he is entitled to terminate without notice by reason of the employer's conduct, this is known as 'constructive dismissal'. For although the employee resigns, it is the employer's conduct which constitutes a repudiation of the contract and the employee accepts that repudiation by resigning. The employee must clearly indicate that he is treating the contract as having been repudiated by the employer and if he fails to do so by word or conduct he is not entitled to claim that he has been constructively dismissed."

35. Quddiem evidenza li t-tkomplija fl-impjieg u s-sitwazzjoni li nħolqot fuq il-post tax-xogħol kienet ta' ħsara għal saħħet l-appellanta, huwa għalhekk evidenti li r-rizenja tagħha mill-impjieg kienet ikkaġunata mill-imġiba ta' esponenti tas-socjetà appellata. Hawnhekk il-Qorti tagħmel riferiment għal dak li qalu I.T.Smith u J.C. Wood fil-ktieb tagħhom '*Industrial Law*'³:

"Although the theory behind constructive dismissal is that it is the employer who terminates the contract for statutory purposes, in practice it will usually be the employee who takes the final step by resigning and walking out, thus showing that he has accepted the employer's repudiation as concluding the contract. If the employee does not take such action, or does so after a delay, there is the danger (particularly in cases where the employer's conduct consists of a unilateral proposal to change the terms of employment) of this being construed as an agreement by the employee to a variation in the contract; if this is so there is no constructive dismissal,

² 14th edition, 2006, Oxford University Press, p. 401.

³ 4th edition, Butterworths, p. 279.

even if the employee later resigns. To avoid this danger, the employee should make up his mind quickly whether to leave, or, if his economic circumstances are such that he feels he has to continue working for a short period following the conduct in question, he should let it be known that he does not agree to that conduct and is working under protest.”

36. Abbażi ta’ dan l-insenjament, il-Qorti hija konvinta li t-Tribunal kellu jikkonkludi li dan huwa każ ta’ *constructive dismissal* fejn l-appellanta kienet kostretta li titlaq mill-impjeg tagħha, għaliex ma kellha l-ebda għażla oħra. Għaldaqstant il-Qorti tqis li dan l-aggravju huwa ġustifikat, u tilqgħu.

37. Wara li kkonsidrat dan kollu, u tenut kont ukoll li l-appellanta qegħda titlob għal-likwidazzjoni tal-kumpens dovut lilha, il-Qorti tordna li l-atti jintbagħtu lura quddiem it-Tribunal Industrijali sabiex wara li jieħu konsiderazzjoni ta’ din is-sentenza, jillikwida l-kumpens li għandha tircievi l-appellanta.

Decide

Għar-raġunijiet premeżsi, din il-Qorti tiddeċiedi dwar l-appell tal-appellanta billi tilqgħu, tiddikjara li dan huwa każ ta’ ‘*constructive dismissal*’ fejn l-appellanta ma kellha l-ebda għażla oħra għajr li tirriżenja mill-impjeg, u għal dan l-iskop tordna li l-atti jiġu rinviati lura lit-Tribunal Industrijali sabiex dan jiffissa l-*quantum* tal-kumpens li għandu jitħallas lill-appellanta minħabba ‘*constructive dismissal*’.

L-ispejjeż ta’ dan l-appell għandhom ikunu a karigu tas-soċjetà appellata.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Registratur**